

Nr. 102/ 14.03.2017

Către

Inspectoratele Școlare Județene/ Inspectoratul Școlar al Municipiului București

În perioada ianuarie - aprilie 2017 se desfășoară *Concursul de creație literară în limba rromani* "Ștefan Fuli" pentru elevi din cl. a VII-a – cl. a XII-a, conform Calendarului concursurilor naționale școlare finanțate de către MEN în anul școlar 2016-2017 (nr. 26398/16.02.2017) și după următorul calendar:

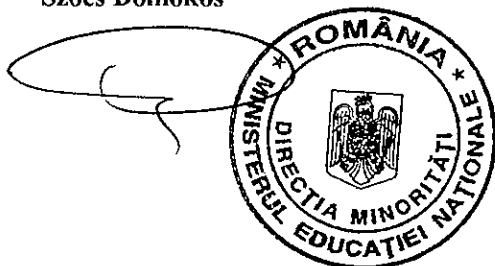
Calendar:

- 1. Etapa pe școală/ locală: ianuarie – 28 martie 2017.**
2. Trimiterea tabelelor nominale de către școli/ ISJ-uri la MEN cu elevii calificați pentru etapa națională: **28-30 martie 2017** (la adresele de e-mail: sarau_2006@yahoo.com și ceama_corina@yahoo.com)
3. Transmiterea de către MEN a scrisorii cu lista finală cuprinzând elevii participanți la faza națională a competiției: **31 martie 2017 – 3 aprilie 2017.**
- 4. Etapa națională, finală: Buzău: 19-21 aprilie 2017** (coordonatoare locală: insp. prof. *Anca Harabagiu*).

De asemenea, în **Anexele I, II și III**, sunt prezentate toate informațiile privind organizarea și desfășurarea acestei competiții.

În acest context, vă rugăm să transmiteți, în timp util, aceste informații în toate școlile/ liceele eligibile în care se studiază limba și literatura rromani sau unde există elevi rromi foarte buni la creație în limba rromani (poezie, proză, critic literară), în scopul organizării și desfășurării acestui important concurs național.

Director,

Szöcs Domokos

Coordonator la nivel național,
Consilier pentru limba rromani,
Gheorghe Sarău

Anexa I

Metodologia și informațiile privind organizarea și desfășurarea Concursului național școlar de creație literară în limba rromani „Ștefan Fuli”

I. Obiectivul general/ scopul:

Concursului național școlar de creație literară în limba rromani „Ștefan Fuli” constituie un exercițiu de creativitate literară/ de redactare a unei recenzii/ cronici literare în limba rromani, în vederea formării și modelării personalității creative a elevilor, având ca punct de pornire creația scriitorului rrom Ștefan Fuli.

II. Obiectivele specifice:

- susținerea reconstrucției identității rrome prin promovarea limbii rromani materne;
- încurajarea regăsirii apartenenței etnice a copilului rrom;
- cultivarea încrederii în sine și în oameni, a gândirii pozitive;
- afirmarea individului cu potențial creator literar/ cu aptitudini literare;
- stimularea creativității, a exprimării libere;
- creșterea interesului pentru cultură în rândul tinerilor rromi;
- lansarea valorilor literare rrome în circuit național;
- redobândirea valorilor rrome în cultură;
- cultivarea dragostei pentru lectură și dezvoltarea gustului estetic.

III. Grupul țintă:

Concursul se adresează elevilor din învățământul gimnazial și liceal de la clasele a VII-a - a XII-a.

IV. Secțiunile:

A. Creație literară în limba rromani

Teme sugerate: *o rromanipen* (ansamblul de valori fundamentale ale rromilor), *o chavorripen* (copilăria), *i natūra* (natura), *o kamipen* (iubirea), *i familia* (familia), *o ververipen/ diversitèto* (diversitatea) etc.

- Subsecțiunea **poezie** (două creații lirice)
  - clasele a VII-a – a VIII-a;
  - clasele a IX-a – a XII-a.
- Subsecțiunea **proză** (o creație 1-2 pagini)
  - clasele a VII-a - a VIII-a;
  - clasele a IX-a – a XII-a.

B. Critică literară/ Analiză literară/ Recenzie literară/ Cronica literară în limba rromani a unui text la alegere din lirica scriitorului Ștefan Fuli

- clasele a IX-a – a XII-a

La secțiunea *Critică literară/ Analiză literară/ Recenzie literară/ Cronica literară în limba rromani*, destinată elevilor liceeni, se va un text la alegere din lirica scriitorului Ștefan Fuli (a se vedea volumul autorului “Calvarul rugului”, anexat prezentei (material ce nu se va printa la nivelul inspectoratului școlar, ci se va distribui ca *pdf* în școli și licee).

V. Pentru faza pe școală/ locală

Participanții își vor demonstra aptitudinile creatoare în limba maternă rromani într-un cadru organizat, anexându-se la lucrare, ca dovadă, o fotografie a concurenților, care se va scana și se va trimite tipărită la imprimantă (nu fotografie clasică, pentru a se economisi timp și a se da șanse egale tuturor participanților).

Criteriile de evaluare:

- abordarea originală, creativă, a temei propuse;
- folosirea intuitivă a unor imagini poetice inedite;
- respectarea normelor de ortografie și de punctuație;
- varietatea modalităților de analiză critică;
- expresivitatea și coerența ideilor;
- folosirea limbii rromani literare.

Lucrările vor fi secretizate (colț îndoit și lipit cu etichete pe fiecare lucrare) de către profesorul îndrumător al elevului, după ce s-a asigurat că este completat corect colțul din dreapta de sus.

Nu se percepe taxă de participare.

După desfășurarea fazei pe școală/ locală, lucrările scanate și lista elevilor calificați (cu note de la 8,00 la 10,00) vor fi expediate la Ministerul Educației Naționale – Direcția Minorități (sarau_2006@yahoo.com, fax: 021-405.56.57) și la e-mail: ceama_corina@yahoo.com

În lista cu elevii calificați se vor face precizările obligatorii: secțiunea de concurs la care a participat elevul, ciclul gimnazial sau liceal, numele și prenumele elevului, clasa, școala, localitatea, județul, numele profesorului îndrumător, o adresa de e-mail a profesorului îndrumător (sau și a elevului) și un număr de telefon pentru a putea fi contactați de către organizatori.

VI. Faza națională

Direcția Minorități din cadrul Ministerului Educației va verifica listele, va analiza lucrările și, după validare, va întocmi lista finală a participanților ce vor concura la **faza națională și o va transmite la unitățile de învățământ și la ISJ-uri.**

VII. Elevii participanți la faza națională a concursului vor fi însoțiți de cadrul didactic pregător (din școală) sau de un alt cadru didactic de limba rromani.

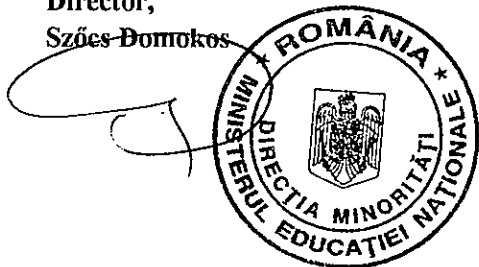
În condițiile în care dintr-un județ vor fi selectați mai mulți candidați, se va avea în vedere ca reprezentarea profesorului îndrumător - însoțitor să fie de 1-5 elevi/ 1 profesor îndrumător - însoțitor.

VIII. Premiile pentru elevii calificați la *faza națională – etapa a II-a* sunt asigurate de MEN (locurile I, II, III și mențiuni).

Fiecare participant, elev și profesor, va primi câte o diplomă de participare oferită de județul organizator.

Director,

Szöcs Domokos

Consilier,

Gheorghe Sarău

ANEXA 12

THEMUTNO KONKÛRSO PALAL I LITERATURIKANI KREÁCIA ANÛ-I RROMANI ĆHIB.
(CONCURS NAȚIONAL DE CREAȚIE LITERARĂ ÎN LIMBA RROMANI)

ȘTEFAN FULI

ARGUMENT

În lumea cuvintelor, copilul e apa vie. Să nu-i secăm izvorul, ba, dimpotrivă, să-l ajutăm să se afirme. Să credem în el și-n bucuria lui de fiecare zi! Societatea modernă cere oameni creatori, inventivi, inovatori, aceasta fiind o condiție hotărâtoare a progresului la care aspiră toate ființele umane, indiferent de culoarea pielii, de religie sau de condiția lui socială.

Concursul poartă numele „deschizătorului de drumuri,” „călăuzei” în destinul literar al rromilor din perioada postdecembristă, celui care poate deveni emblematic, atât prin destinul său tragic, cât și prin pionieratul creației sale literare, fiind considerat în publicația „Allgemeine Deutsche Zeitung für Rumänien” „primul din etnia lui, cel puțin în ultimii 50 de ani, care poate prezenta un volum de poezie de sine stătător.

Ștefan Fuli atrage atenția asupra unei etnii, asupra necesității de integrare a etniei rrome, asupra „calvarului” rromilor într-o lume plină de prejudecăți. El a lăsat în urmă două volume de versuri, „Aproape, departe” și „Calvarul rugului”, cât și un destin extrem de zbuciumat.

„Destinul tragic al poetului Ștefan Fuli e impresionant în întreaga sa complexitate. Dincolo de destin însă stă și o operă, chiar dacă de mică întindere, dar cele două volume tipărite, unul antum și celălalt postum, implicarea sa în viața culturală a Târnăveniului sunt argumentele pentru ceea ce Holderlin numea „a locui poetic lumea aceasta”.

O competiție de creație literară „Ștefan Fuli” este un firesc omagiu adus celor care luptă prin arta scrisului împotriva stereotipurilor și prejudecăților față de rromi, iar pentru etnia rromă, Ștefan Fuli înseamnă un nou început pentru încrederea în forțele literare ale unei etnii, pentru nevoia rostirii și rostuirii. „Prin invocarea și evocarea poetului Ștefan Fuli, poate renaște o lume”, așa cum spunea poetul și publicistul contemporan Nicolae Băciuț, singurul său editor și promotor al operei lui Ștefan Fuli, cel care este și membru de onoare în cadrul concursului nostru.

Anexa III (Fișă bio-bibliografică realizată de Gheorghe Sarău)

O Ștefan Fùli (1950 – 1995, rum.: *Ștefan Fuli*) sas biando ka-o 23 àugusto, o b. 1950, anθ-o Mureșeni (rum.: *Mureșeni*), jekh pero le forosqo Tîrgu Mùreș (rum.: *Târgu Mureș*), isindoj o jekhto poèto anθar i Rumùnia, savo ankalavel jekh sasto poezienqo lil, anθ-o berș 1993, o tòmo *Pașe - dur* („Aproape-departe”), ka-i Editùra Tipomur, anθar o Tîrgu Mùreș.

O *Ștefan Fùli* kerdäs pesqe anglutne efta školaqe klàse ka-o Tîrgu Mùreș, thaj i oxtoto klàsa ka-o Adämuș (rum.: *Adămuș*), kaj aviläs pesqe familiaqa te bešen kothe (2 km. dur kaθar o Tîrnävèni). Vov kerdäs buti sar butärno ka-o Himikano Kombinàto vi sar jagaqo astaralo ka-e Tatäripnasqi Centràla kaθar o Himikano Industriàlo Licèvo anθar o fòros Tîrnävèni (rum.: *Târnăveni*). But palal, anθ-o berș 1987, o *Ștefan Fùli* agordel pesqe e Phuvăqo aj Industriàlo Licèvo anθar i diz Živdèj (rum.: *Jidvei*, jud. Alba).

Les sasas les, sa vrjâma, familiaqe pharimata, kodolesqe sasas les štar čhave, thaj jekh lenθar sa kadja sasas les jekh čavorro aj „savorre živenas anθ-jekh čorrorro kher” – palal sar phenel amenqe pesqo amal, o xramosarno, o *Răzvàn Dukàn* (dikh „Cuvântul liber”, Observator cultural, nr. 162/21 August, 2007), liparindoj i dedikàcia dini lesqe aj xramosardi kaθar o poèto p-e pesqo lil *Pașe – dur*: „...I poezia anθar manđe si sa, kana n-àști te avel tut khané aver...Manđe bianel pes i poezia anθar o xasardo rodipen e gindosqo, e mandosqo...”.

Sa vrjâma, vov xramosarelas poèzie, isindoj mèmbro ka-o literàro kidipen anθar o Tîrnävèni, anavärdo o „Tudor Arghezi” (kaj paruvdäs o anav anθ-o literàro kidipen „Elena din Ardeal” [I *Elèna anθar o Ardălo*]).

Anθ-o berș 1994, jekh germanikano žurnalisto anθar i Rumùnia, o *Franz Remmel* (kaj editisardäs, ka-i Viena, anθ-o berș 1993, o lil *Die Roma Rumaniens*. Volk ohne hinterland, Viena: Picus), kerdäs le rromane poetosqe prezentàcie anθ-e verver kulturàlo institucie, ka-o Berlin, Oberwart, Vièna vi Innsbruck. O *Ștefan Fùli* publikisardäs pesqe poèzie anθ-e thanutne riviste sar: *I loli čerxen* („Steaua roșie”), *I Tîrnàva* („Târnavă”), *O vesto lav* („Cuvântul liber”).

Palal lesqe vi palal pesqo poezienqo lil „Pașe – dur” (*Aproape - departe: Poeme campestre*, Târgu-Mureș: Editura Tipomur, 1993, 63 p.), xramosarde pesqe lače amala ververe thanenqe - e xramosarne o *Răzvàn Dukàn* (Răzvan Ducan), o *Nikolàe Băcūc* (Nicolae Băciut) thaj o *Dèmeter Zoltàn -*, o *Dòru Mureșàn* (Doru Mureșan), o *Euzèniu Nistor* (Eugeniu Nistor), o *Franc Remèl* (dikh Franz Remmel, *Un poet rrom*, "Allgemeine Deutsche Zeitung für Rumänien", 5 martie 1994), i *Àna Kòmša* (dikh Ana Comșa, *Scriitori români mureșeni*. Dicționar biobibliografic, Târgu-Mureș: Biblioteca Județeană Mureș, 2000) th.a.

O *Nikolàe Băcūc* xramosarelas palal o *Ștefan Fùli*, kadja: „*Berșenqa anglal, malavavas jekhe poetos, savo učäreleas pes anglal tuđe anθar o sadipen vi o putaripen pesqe poetikane vakäripnasqo, biinklövindoj nijekhe čandesqe pesqo somdidaktikano stätuso, anθ-e „dokumèntură” isindoj fèri jekh agorutno oxtone klasenqo. Nič pesqo etnikano isipen, rromesqo, na sasas kadja lokhes dikhlo. Sasas sa vrjâma xurävdo šukar, sasas pedànto vi šužo, falas sar "inkaldo anθar o moxton".*

(dikh „Cuvântul liber”, Observator cultural, Tg. Mureș, nr. 224/17 Decembrie, 2008).

Maladilo kaθar jekh „depresivo isipen e odèsqo cúcipnasqo, kaθar o xatäripen e xasaripnasqo”, o poèto piel viš / otròva p-o 17 dekèmbro 1994, tha' marel pes e meripnaqa trin čhona, isindoj but nasvalo, thaj meref, agoresqe, ka-o Tîrgu Mùreș, p-o 28 màrco 1995. Sas praxosardo anθ-o gav Adämuș.

Anθar pativ karing lesqe, p-o 20 septèmbro 2001, e autoritètură paruvde o anav e stradaqo anθar o Adämuș, kaj bešlās o poèto, anavärdi „Înfundată”, anθ-o anav *I stràda o Poèto o Ștefan Fùli* („Strada Poet Ștefan Fuli”), thaj o berșisaripen e neve anavesqo, oficialone čandesqe, sas kerdo žojine, 28 màrco 2002. Sa kadja, palal pesqo meripen, sas kidine - kaθar pesqe sas amala, e poètură o *Răzvàn Dukàn* thaj o *Dèmeter Zoltàn* - aver pesqe arakhie poèzie anθ-jekh lil anavärdo *O kino e jagaqo* ["Calvarul rugului"].